

4. OECD (2017a), “Technology Tools to Tackle Tax Evasion and Tax Fraud”, OECD, Paris, www.oecd.org/tax/crime/technology-tools-to-tackle-tax-evasion-and-tax-fraud.pdf.

5. OECD (2015), “Update on Voluntary Disclosure Programmes: A Pathway to Tax Compliance”, OECD, Paris, www.oecd.org/ctp/exchange-of-tax-information/Voluntary-Disclosure-Programmes-2015.pdf.

Смагулова А.К. (КарУ имени академика Е.А. Букетова)
 Научный руководитель – к.э.н., доцент Казбеков Т.Б.

ФОРМИРОВАНИЕ БЛАГОПРИЯТНОГО ИННОВАЦИОННОГО КЛИМАТА В КАЗАХСТАНЕ

Рыночный механизм, даже развитый, а тем более не сформировавшийся полностью, как это имеет место в нашей экономике, не может сам по себе стимулировать и обеспечивать инновационную активность хозяйствующих субъектов. Он должен дополняться системой мер государственного воздействия по созданию благоприятных условий для инновационных процессов. Направления такого воздействия могут быть различными. Прежде всего, государство может выступать как "фактор" предложения научно-технических идей, иницируя и организуя проведение научных исследований, формируя научно-техническую инфраструктуру, т.е. способствовать созданию одного из основных инновационных ресурсов.

Особое значение имеет государственное воздействие на формирование некоторых общеэкономических факторов инновационной активности, в первую очередь создание благоприятного инновационного климата.

В общем виде это предполагает, что для предприятий, проводящих исследования и разработки, осуществляющих внедрение новых технологий, независимо от форм собственности и хозяйствования, устанавливаются налоговые, кредитные, амортизационные и другие льготы, которые стимулировали бы расширение их расходов на эти цели, побуждали к инновациям.

Опыт развитых стран показывает, что действие таких льгот не носит постоянный характер. В зависимости от целей регулирования экономики они могут приостанавливаться или возобновляться. Корректируются также и их размеры и сферы применения. Поэтому, не ставя задачу дать исчерпывающий конкретный перечень стимулирующих мер, хотелось бы заметить, что если на этапе кризиса и стабилизации экономики они должны идти "в общем потоке" мер по стимулированию экономической и инвестиционной активности, то в дальнейшем после появления условий для инновационной деятельности потребуются специальные меры, побуждающие к собственно инновациям.

В соответствии с этим в совокупности мер регулирования инновационной активности нужно выделить два их вида: по формированию общеэкономических факторов и условий, способствующих нововведениям, и по воздействию на инновационный процесс. Первая группа - это меры сопряженной реализации структурной, инвестиционной, научно-технической, промышленной, аграрной, региональной и внешнеэкономической политики, базирующиеся на сочетании прямых и косвенных методов государственного воздействия на желательные преобразования в производительных силах. Нельзя полагаться только на рыночную саморегуляцию. Масштабные структурно-технологические преобразования ни в одной стране не проводились без активной роли государства (рисунок 1).

Методы государственного воздействия на инновационную активность			
Прямые		Косвенные	
Государственный заказ на научные исследования и разработки (научно-технические программы)	научные (научно-технические программы)	Развитие научно-технической инфраструктуры	технической
Поддержка государственных технических организаций	научно-технических организаций	Налоговое, кредитное стимулирование	
		Стимулирование спроса на инновацию	

Рисунок 1 - Схема государственного воздействия на инновационную активность

Конкретные рычаги могут использоваться по-разному в зависимости от глубины и темпов желаемых структурно-технологических сдвигов. Например, вполне вероятно, что в процессе технологического развития постоянно будет возникать необходимость выбора: или в целях избежания, смягчения социальных диспропорций поддерживать производства, не обладающие необходимым потенциалом повышения производительности, или же создавать условия для роста высокотехнологичных производств. Практика применения промышленной политики в развитых индустриальных странах дает возможность проследить последствия обоих направлений структурных сдвигов.

Литература

1 Каренов Р.С. Инновационная политика, инновационные ресурсы и инновационный потенциал отечественных предприятия / Материалы Международной научно-практической конференции «Наука и образование в современном мире». – Караганды: «Болашак-Баспа», 2012 С. 186-191.

2Послание Главы государства Касым-Жомарта Токаева народу Казахстана «Конструктивный общественный диалог – основа стабильности и процветания Казахстана» 02.09.2019

Темирова Ж., 3 курс (Қазтұтынуодағы Қарағанды университеті)
Нұрадин А.Н., 1 курс (академик Е.А. Бөкетов атындағы ҚарУ)
Ғылыми жетекші – PhD, доцент Джазыкбаева Б.К.

АДАМИ КАПИТАЛ КАТЕГОРИЯСЫНЫҢ ЭКОНОМИКАЛЫҚ МАЗМҰНЫ

Қоғамдық өндіріс дамуының заманауи деңгейі өндіргіш күштердің құрылымында адами капиталдың неғұрлым маңызды экономикалық категория болып табылатынын дәлелдейді. Ғылыми зерттеулер, нарықтық шаруашылық тәжірибесінің дамуы ХХ ғасырдың 50-60 жылдарында экономикалық талдаудың дербес тарауы ретінде адами капитал теориясының қалыптасуына мүмкіндік берді. Адами капитал идеясының тарауына Т. Шульц үлкен салымын енгізген болатын, ал адами капитал тұжырымдамасының өзі Г. Беккердің зерттеуінде қалыптасқан, ол, өз кезегінде, білім берудің экономикалық тиімділігін есептеу әдістемесін негіздеген болатын. Г. Беккер, Г. Шульц және олардың ізін басушылардың еңбектері ағымдағы бір сәттік көрсеткіштерден адамның тұтастай өмірлік циклын қамтитын көрсеткіштерге көшуге, еңбек нарығындағы агенттердің іс-әрекетіндегі «күрделі» инвестициялық аспектілерді бөліп қарауға, негізгі экономикалық ресурс ретінде адами капиталды тануға мүмкіндік берді. Адами капитал теориясы жеке табыстарды бөлу құрылымын, жалақының жасаралық қарқының, миграциялау себептерін, тендерлік аспекті мен көптеген жағдайларды түсіндіруге мүмкіндік берді. Аталмыш теорияға байланысты білім беру инвестициялары экономикалық өсім көздері ретінде қарастырыла бастады [1].

«Адами капитал» түсінігі экономиканың инновациялық даму кезеңі және экономикалық (халық шаруашылықтық) өсімнің жаңа сапасына қол жеткізу және тиімділігін арттырудағы білім және ғылым ролінің артуымен ғылыми (қоғамтану) әдебиетінде, бизнесмендердің лексикасында, бұқаралық ақпарат құралдарында, саяси және қоғамдық қайраткерлердің сөйлеген сөздерінде (тіпті ресми құжаттарда) жиі қолданылады. Алайда теориялық маңыздылығы мен тәжірибелік маңыздылығына байланысты көптеген әдебиеттерде аталмыш түсініктің қолданылғандығына қарамастан, әлі күнге дейін не экономикалық, не өзге ғылымдарда, не батыстық не отандық қоғамтану әдебиеттерінде «адами капиталдың» нақты да біржақты анықтамасы кездеспейді.

«Адами капитал» – Шульц және Беккердің сәйкес туындыларының пайда болуына туындаған капиталдар жанұясындағы жаңа түрі. Бұған дейін «адам» және «капитал» түсініктерінің терминологиялық байланысы қолданылса да, тек саяси-идеологиялық мақсаттарда ғана. Капиталистік жүйені қызғанушылар капиталдың меншік иелерінің іс-әрекетінің «шыншылдығы» туралы мәселені, қайырымдылық және меценаттық акциялар туралы, олардың мемлекеттік әлеуметтік саясатқа қатысуы туралы мәселені алға шығарды, яғни капитал «адами бейнеге» ие болып, халықтың әлауқатын арттыру мәселесін жүзеге асыруда мемлекеттің әріптесіне айналу мәселесі. Идеологиялық басқа, бірақ метафорикалық мағынасы кеңестік социализм жағдайындағы қарастырылып отырған сөз тіркесіне енеді: «Адам – біздің ең құнды капиталымыз».

Еңбектің құн теориясының негізін қалаушылардың бірі болып табылатын А. Смит соңғысы тек еңбекпен құрылады дегенді басшылыққа ала отырып, былай деген: неғұрлым білікті еңбек неғұрлым жоғары құнды туындатады, өндіріс құралдарының иесі болып табылатын капиталист үшін қосымша